

Foto z archivu...

... beseda před domem čp. 44

Vydává Obecní úřad v Klopotovicích v listopadu 2003; redakční tým: Zdeněk Klobouk a Petr Indrák; čerpáno z Archívu tovačovského panství a materiálů Obecního úřadu v Klopotovicích.

Lopotník

**Nezávislý občasník o dění v naší obci
Číslo 11 - podzim 2003**

Stalo se ...

Dne 13. září 2003 se konalo vítání občánků a prvňáčků. Přinášíme několik snímků.

Nahoře rodina Vymětalova se synem Jaroslavem, a pod nimi prvňáci zleva Koudelková Eva, Dostálová Michaela, Smejkalová Nikola, Nesvadbík František a Pohlodka Tomáš

**Abyste se dobře měli,
škodou žádnou netrpěli,
Vánoce si užívali,
v Novém roce neúpěli,
to Vám všem přeji
Obecní úřad a Lopotník**

z pastvy měl tehdy značnou cenu a kupovali jej lidé i z hodně daleka a dobře je platili tak, že sedláci z chovu koní dobře těžili. Své zde hrála i dávná „hanácká“ pýcha mít pěkné koně. Známa z historie jsou hanácká „banderia“ (selské jízdy na vystrojených koních).

Po přeměně obecních pastvin na ornou půdu chov koní začal upadat. Větší výnosy na panenské půdě vedly ke zvýšení počtů hovězího a vepřového dobytka. Zrušením obecních pastvin byl značně omezen a posléze téměř zanikl chov ovcí.

V letech 1880 - 1890 starali se naši sedláci o zvýšení dojivosti. V této době byl u nás značně rozšířen chov hovězího dobytka plemene holandského.

Tento dobytek byl, ale brzy vystřídán chovem bernsko-hanáckým a za tyto plemeníky platila obec značné sumy.

Klopotovští chovatelé plemenných býků byli známi svou účastí na výstavách po celé Moravě, kde sbírali ocenění svého chovu.

Zvyšování stavu dojníc a jejich užítkovosti vedlo k zakládání rolnických mlékáren. Do rolnické mlékárny v Dubě nad Moravou bylo z naší obce dodáváno na počátku minulého století 1 000 litrů mléka denně.

Když tovačovské panství koupil David Guttman omezil stav dojníc téměř úplně a zvyšuje chov volů, které dodával zejména do Vídně.

Od roku 1869 provádělo se pravidelně sčítání dobytka. Zajímavé je porovnání počtu domácích zvířat na Hané (okresy: Vyškov, Kojetín, Přerov, Kroměříž, Prostějov, Olomouc, Litovel, Holešov) jako celek v roce 1869 s rokem 1925, vidíme zde, že za tuto dobu přibýlo koní jen o 14%, ovcí zůstalo pouze 5 %, za to hovězí dobytek se zdvojnásobil, vepřový ztrojnásobil, koz se chovalo téměř 5,5 krát více.

V roce 1869 byl vydán zákon o dělitelnosti pozemků a ten způsobil, že část selských pozemků u nás přešla do rukou domkařů a chalupníků (z původních 14 gruntů jich poté zůstalo pouze 10).

Až do této doby chovali domkaři a chalupníci jen málo dobytka, což se potom výrazně změnilo.

V okresech Kojetín a Kroměříž dokonce koní ubylo.

Rentabilita chovu vepřového po 1. světové válce byla střídavá. Polský a jugoslávský import vepřového stlačoval ceny vepřového masa až na neúnosnou úroveň.

V 19. století byl u nás zaveden chov prasete moravského. Později začal dovoz a to ve značné míře maďarských bagonů a ještě v 90. letech 19. stol. se jich hodně kupovalo k výkrmu. Ale již v téže době se u nás začal objevovat chov anglických Yorkshirů a Bergshirů, ale tyto chovy brzy zdegenerovaly a zaváděl se proto chov ušlechtilého prasete německého (po roce 1918).

V roce 1869 byl vydán zákon o dělitelnosti pozemků a ten způsobil, že část selských pozemků u nás přešla do rukou domkařů a chalupníků (z původních 14 gruntů jich poté zůstalo pouze 10).

Až do této doby chovali domkaři a chalupníci jen málo dobytka, což se potom výrazně změnilo.

V roce 1908 bylo u nás 139 dojníc, v roce 1940 to bylo 198 dojníc a v roce 1982 už bylo v družstevním kravíně 245 dojníc.

Chov dobytka

Koně byly u nás chovány od dávných dob a zejména pak v době roboty sedláci chovali koně ve značném počtu. Sedláci potřebovali koně k plnění robotních povinností a rozsáhlé pastviny kolem dědin byly pro chov koní přímo ideální.

Vozy byly dřevěné, postroje zhotoveny z lýka.

Podle starých záznamů chovalo se v kraji olomouckém tolik koní, že jeden připadal na 10 - 11 obyvatel, z toho více než 98 % koní patřilo sedlákům a jen 1,5 % vrchnosti. Panství potřebovalo poměrně málo koní, protože veškeré polní práce jim podělali robotníci, kteří proto potřebovali tím více koní. Sedlák choval tehdy u nás 6 – 12 koní, čtvrtník 3 – 5 koní ba i dokonce chalupníci chovali koně, protože vrchnost místo 1 dne roboty potažní čítala 3 dny roboty pěší, bylo tedy v zájmu chovat dostatek koní na robotu a také pro sebe. Koně pásli zvláštní pastýři zvaný koňaf a to od jara až do zámrazu.

Hovězího dobytka chovalo se u nás poměrně málo, právě pro značný počet koní nemohlo se chovat více hovězího. Mléko, máslo a sýr se kupovaly na velkostatku, ten choval v Klopotovicích 80 – 120 dojných krav. Většinou sedlák a čtvrtník choval jen tolik krav a jalovic kolik koní a hříbat a jen zcela výjimečně více. Do počátku 19. století byl chov skotu u nás degenerován a tak velkostatek dovážel na chov dobytek alpský.

Chov ovcí byl dosti rozšířen a zejména vrchnost jich chovala hodně.

Z vepřového choval sedlák za roboty nejvýše 2 prasnice a 3 – 6 krmných prasat. Chalupníci mívali u nás obvykle jen nějaké to krmné prase a domkaři chovali prase jen zcela výjimečně.

Kozy chovali jen domkaři.

Slepíc a kachen se nechovalo mnoho, ale za to hodně husí. Husy se pásly na obecní pastvině.

Krůty a perličky chovaly se jen ojedinelé a to až po zrušení roboty.

V roce 1874 obec platila obecním pastýřům za pasení dobytka:

- kravský dostával 22 měřic rži a 1 měřici za opatrování a česání obecního býka a za pasení husí 9 měřic rži

- pastýř černého dobytka měl ročně 22 měřic rži a za obecního kance 60 zl.

Zrušení roboty v roce 1849 změnilo u nás hospodářské poměry a způsobilo značné změny v chovu hospodářských zvířat. Odstranění roboty mělo za následek značné omezení chovu koní a zvýšení počtu hovězího dobytka. Za 10 let po zrušení roboty chovalo se u nás dvakrát tolik hovězího a vepřového dobytka než před rokem 1848. Zrušením obecních pastvin byl značně omezen chov koní. Před rozdělením obecních pastvin (do roku 1860) chov koní nebyl nikterak náročný. Koně se téměř po celý rok pásli na pastvě. Hanácký kůň

Dne 28. června se konaly střelby Agrární komory a 13. září podzimní zkoušky ohaňů a malých plemen psů.

V sobotu 9. srpna se uskutečnil zájezd důchodců do Rožnova pod Radhoštěm.

Z usnesení 7. veřejného zasedání zastupitelstva obce Klopotovic konaného dne 7. listopadu 2003

Zasedání mimo jiné projednalo:

- provedena kontrola usnesení minulého zasedání
- projednáno a schváleno poskytnutí dotace na vybudování výtahu na zdravotním středisku v Tovačově
- schválena žádost p. Lehkého o umístění sloupu el. vedení
- projednána montáž okapních žlabů a svodů na Sýpce, zadáno zpracování projektu
- projednána a schválena žádost pana Watrta na pokácení stromů okolo domu
- jednáno o kácení stromů na Baště – zajistit firmu
- projednáno a schváleno Rozpočtové opatření
- projednána oprava chodníků v Hliníku, práce budou pokud možno zahájeny ještě letos
- uloženo zpracování obecně závazné vyhlášky o poplatcích ze psů

Využijte dlouhé zimní večery a třeba zkuste navštívit naši knihovnu

V naší obecní knihovně je 1859 knih. Z nových knih stojí za zmínku nové kuchařky, encyklopedie a kniha „Co to je, když se na tovačovsku řekne.....“

Otevírací doba: ÚT 18⁰⁰ - 19⁰⁰ hod.

Budeme rádi když nám někdo daruje jakoukoliv knihu.

V pátek 12. prosince se uskuteční od 16³⁰ hod. setkání s důchodci

Cukrovka

se u nás začala pěstovat v první polovině 19. století a do roku 1840 bylo v českých zemích už 76 malých cukrovarů.

V Klopotovicích se začala tato plodina pěstovat kolem roku 1860. První cukrovku zaseli Šimon Parák (č.7) a Matěj Dočkal (č.26). Sedláci to tehdy neměli s cukrovkou vůbec snadné, zpočátku ji vozili do cukrovaru až do Velké Bystřice u Olomouce a to za 20 krejcarů 1 q, při tom jim bylo z každé fúry hodně sráženo a ještě byli na váze šizeni.

Cukrovar v Tovačově - Aníně – ten byl postaven až roku 1895 majitelem tovačovského panství Davidem Guttmanem. Dávno před tím stál cukrovar v Bedihošti a Rolnické cukrovary ve Vrbátkách a Brodku u Přerova. Ale i potom co byl v provozu cukrovar v Tovačově potíže sedláků a jejich šikanování nebraly konce.

(Cukrovar v Tovačově vyhořel v roce 1954 a nebyl už obnoven.)

Pěstování a obdělávání cukrovky bylo velmi primitivní a náročné na ruční práci. Obdělávání 15 - 20 měříc tehdy zaměstnávalo 12 – 15 lidí.

První dřevěnou plečku na cukrovku dovezl k nám Rajmund Mézl (č.4) a železnou pak Jan Dočkal (č.25) a František Kočič (č.21).

Na vozy se kladla cukrovka ručně pomocí proutěných košů a teprve po roce 1890 se začalo používat vidlí, nejprve 4 – 5, později pak 6 hrotových.

Pěstování cukrovky nemalou měrou přispívalo ke zvýšení stavu dobytka – s chrástem a řepnými řízků přibývalo hospodářům množství hodnotného krmiva.

Zemský ústřední úřad práce v Praze vydal 22. dubna 1936 Vyhlášku stanovící úkolovou sazbu pro jarní řepné práce v roce 1936. Touto vyhláškou byla stanovena sazba za všechny tři jarní práce a to za ha 390,- Kč, za první okopávku se čítalo 20%, za jednocení 45% a za druhou okopávku 35% celkové sazby. Podle stavu polí bylo možno podle této vyhlášky sjednat sazbu vyšší nebo nižší o 25%.

První cukrovar v naší oblasti byl postaven v roce 1838 a to panský v Hluchově na Konicku, ten sice již v roce 1848 zaniká, ale do té doby byly postaveny další – v roce 1840 v Čelechovicích, roku 1844 přímo v Prostějově, v roce 1848 v Olomouci o rok později v Doloplazích. V roce 1851 bylo v obvodu Obchodní a živnostenské komory Olomouc již celkem 26 cukrovarů a to většinou na Hané – v Bedihošti, Domaželicích u Přerova, v Kvasicích a Zborovicích na Kroměřížsku, ve Velké Bystřici a v Uničově. V průběhu dalších dvaceti let byly postaveny již mnohé velké cukrovary – jako v roce 1859 v Přerově, 1861 v Drahanovicích, 1863 v Hulíně, 1867 (dočasně) v Lipníku, 1868 v Chropyni, 1869 v Kroměříži, Vrbátkách a Kojetíně, v roce 1871 v Holici u Olomouce a Litovli.

Za zmínku stojí také skutečnost, že právě u nás byl zaváděn nový způsob výroby cukru tzv. „difúzí“. Podle objevu správce cukrovaru v Židlochovicích J. Roberta, zahájila jako první na světě ve druhé polovině 19. století výrobu difúzerů a cukrovarnického zařízení pro novou výrobu cukru difúzí továrna Waniewka (Vaňkovka) v Brně.

V roce 1980 v tehdejší ČSSR bylo v provozu 70 velkých cukrovarů. Pro zajímavost uvádíme některé další cukrovary na Moravě:

Břeclav

Hodonín

Prosenice

Němčice na Hané

Pohořelice

Opava-Vávrovce

Hrušovany nad Jevišovkou

Brodek u Přerova

Holešov - Všetuly

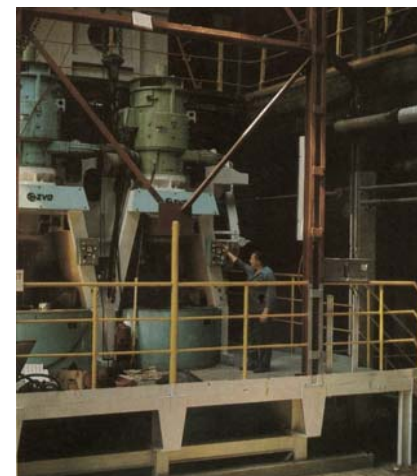
Vyškov

Uherské Hradiště

Slavkov u Brna

Židlochovice

Výčet to jistě není zdaleka úplný. V současné době většina z nich je už mimo provoz, ale to už je jiná kapitola.

Dva snímky z cukrovaru v Bedihošti.

A na závěr něco pro naše milé kuchařky – recept našich prababiček na

STAROČESKÉ ŘEPÁNKY

Řepu očistíme, oloupeme, nakrájíme na kusy, dáme do kastrolu a podlijeme trochou vody v níž dusíme řepu do měkka. Prochladlou jemně nastrouhanou naplníme do sklenic a sterilujeme 15 minut při teplotě 85 stupňů C.

Nádivku na řepánky pak připravíme takto:

Řepu vyklopíme ze sklenice, přidáme mletý mák, ochutíme skořicí, mletým hřebíčkem, badyánem, strouhanou kůrou z citronu popř. přidáme trochu medu. Nádivku klademe na kousky kynutého těsta, zatočíme jako buchty a dáme na plech potřít tukem a v předem vyhřáté troubě pečeme. Ještě teplé řepánky potřeme rozehřátým máslem.

Tož všem přejeme - Dobrou chuť !!!